

DLA PACJENEK – NARKOTYKI W CIĄŻY I W CZASIE KARMIENTA PIERSIĄ

CO 12

Wiele kobiet zażywających narkotyki oraz substancje powszechnie określane jako „dopalacze”, nie uświadamia sobie do końca, jaką krzywdę wyrządza własnemu dziecku, które nosi pod sercem. Świadomość działania substancji psychoaktywnych na organizm kobiety i płód mogłaby uchronić niejednego malucha przed wadami wrodzonymi, przewlekłymi chorobami, niepełnosprawnością, a nawet śmiercią. Stopień zagrożenia dla dziecka zależy od tego, co zażywa kobieta i w jakich dawkach. Ponad to Matka zażywająca narkotyki i inne substancje musi być świadoma ryzyka uzależnienia od nich dziecka zanim przyjdzie ono na świat.

Nawet okazjonalne zażycie narkotyku lub „dopalacza” w czasie ciąży może być niebezpieczne.

JAK NARKOTYKI WPŁYWAJĄ NA PŁÓD?

W bardzo różny sposób, w zależności od rodzaju substancji psychoaktywnej i stężenia środka. Narkotyki zmniejszają ilość krwi, jaka dociera od matki do dziecka przez łożysko, co może prowadzić do przewlekłego niedotlenienia płodu. Noworodek, któremu brakowało tlenu w łonie matki, wykazuje wiele cech charakterystycznych dla zespołu niedotlenienia – zaburzenia snu, słabe napięcie mięśniowe, zaburzenia koncentracji uwagi, drżenie i pobudliwość. Zaburzony zostaje również transport składników odżywczych niezbędnych do prawidłowego rozwoju dziecka. Narkotyki, które szybko przenikają przez łożysko, uszkodzają płód. Dziecko nie posiada enzymów, które metabolizowałyby substancje psychoaktywne. Jest wobec nich zupełnie bezbronny. Co więcej, brak możliwości metabolizowania tych substancji sprawia, że płód narażony jest na ich toksyczne działanie znacznie dłużej, niż matka.

RODZAJ NARKOTYKU	NEGATYWNE DZIAŁANIA
Opiaty	Opiaty, np. heroina czy morfina, powodują silne uzależnienie psychiczne i fizyczne u matki, jak i u nowo narodzonego dziecka . Zażywanie opiatów wiąże się z ryzykiem zakażenia wirusem HIV i infekcjami bakteryjnymi. Mogą przyczynić się do przedwczesnego porodu dziecka z niedowagą, jak również zwiększenia ryzyka śmierci okołoporodowej . Noworodek może wykazywać zaburzenia oddychania i napady drgawkowe. W płynie owodniowym częściej (40%) spotykana jest smółka płodowa.
Marihuana	Kobieta zażywająca marihuanę, choćby tylko raz w miesiącu, jest narażona na nieproporcjonalny wzrost masy ciała, a także chroniczne wymioty, które nieleczone mogą doprowadzić do zakłóceń odżywiania organizmu jej oraz płodu . Palenie marihuany w czasie ciąży zwiększa ryzyko poronienia i porodu przedwczesnego . Skutkuje również zmniejszonym dopływem tlenu do dziecka. Powoduje to niedotlenienie wielu narządów, a częsta ekspozycja indukuje przewlekłe niedotlenienie i zmniejszoną masę ciała dziecka. Dzieci matek palących marihuanę podczas ciąży cechują się mniejszą odpornością, obecnością wad wrodzonych, uszkodzeniami mózgu. Niesie to nieodwracalne skutki w przyszłości – dziecko ma zaburzenia rozwoju intelektualnego, może być impulsywne. Konopie indyjskie zawierają THC, który bardzo długo pozostaje w tkankach matki i dziecka . Noworodki matek intensywnie palących marihuanę są ospałe. Dorastając wykazują trudności w skupieniu uwagi, zaburzenia rozwoju poznawczego, zaburzenia pamięci i kojarzenia werbalnego. Palenie marihuany może powodować uszkodzenia genów , co uprawdopodobnia wady wrodzone, nowotwory, choroby wzroku i symptomy odwykowe u dziecka (nieutulony płacz, drżenia, trudności w karmieniu). THC przenika także do mleka matek karmiących piersią, a ze względu na budowę cząsteczki kumuluje się w mózgu noworodka.
Amfetamina	Silnie pobudza organizm kobiety. Zagraża rozwojowi serca i układu żółciowego u płodu. Zwęża naczynia krwionośne, co może prowadzić do zbyt wczesnego odklejenia łożyska, zahamowania wewnątrzmacicznego wzrostu płodu, zapalenia błon płodowych, a także obumarcia płodu. Dzieci matek zażywających amfetaminę są mniejsze, mniej ważą, są mniej odporne, bardziej narażone na choroby układu krążenia i innych ważnych organów. Amfetamina może powodować rozszczenie podniebienia u dziecka.

RODZAJ NARKOTYKU	NEGATYWNE DZIAŁANIA
Kokaina	Kokaina ekstremalnie zwęża naczynia krwionośne macicy i łożyska, przez co hamuje rozwój dziecka i upośledza dostarczanie tlenu i substancji odżywczych do krwiobiegu płodu. Przyjmowana w pierwszych 12 tygodniach ciąży grozi poronieniem samoistnym. Zażywanie kokainy w zaawansowanej ciąży może powodować wzrost ciśnienia krwi i atak serca u matki, przedwczesny poród oraz urodzenie martwego dziecka . Kobiecie zażywającej kokainę grozi nie tylko zawał serca, ale też nadciśnienie i napady drgawkowe. U noworodków matek zażywających kokainę w czasie ciąży oraz podczas karmienia piersią obserwuje się drażliwość, biegunki, płacliwość, niedobór masy ciała, zaburzenia rozwoju motorycznego oraz wady wrodzone, m. in. serca, nerek, twarzy. Noworodki częściej umierają z powodu SIDS – zespołu nagłego zgonu niemowląt.
Benzodiazepiny	Benzodiazepiny to leki przeciwlękowe i nasenne, które mogą powodować tzw. zespół ospałego niemowlęcia. Dziecko, którego mama w czasie ciąży brała leki z grupy benzodiazepin, jest zwykle sennie, ma obniżone napięcie mięśniowe, słabsze odruchy, wolniej adaptuje się do nowych warunków.
Dopalacze	Są to produkty o bardzo zróżnicowanym, zwykle nieznanym składzie , działające podobnie do narkotyków i za takie są uznawane. W zależności od rodzaju zawierają produkty pochodzenia naturalnego lub syntetyczne, a ich działanie będzie ściśle uzależnione od charakterystyki i stężenia poszczególnych substancji. Mogą mieć działanie pobudzające, halucynogenne lub uspokajające, wszystkie jednak silnie wpływają na układ nerwowy . Mogą powodować bóle głowy, wymioty, śpiączkę, a nawet zgon matki oraz wady wrodzone płodu . Matkom, które nawet jednorazowo zażyły dopalacz może być bardzo trudno udzielić pomocy ze względu na nieznany skład przyjętej substancji (składy zmieniają się na bieżąco i na bieżąco syntetyzowane są nowe). Ze względu na sposób ich wytwarzania są zwykle zanieczyszczone wieloma dodatkowymi i toksycznymi produktami. Na etykietach dopalaczy, opisywanych jako „talizmany”, „pochłaniacze do wilgoci”, „nawozy do roślin” i inne, widnieje etykieta „produkt nienadający się do spożycia” , i za takie powinny być uznawane.

Należy pamiętać, że **każde, choćby jednorazowe, wzięcie narkotyku w czasie ciąży** powinno zostać zgłoszone ginekologowi, który prowadzi ciążę kobiety **lub pediatrze, jeżeli mama zażyła narkotyk podczas karmienia piersią**. Szczególnie niebezpieczne jest działanie narkotyków **w pierwszym trymestrze ciąży**, gdyż wówczas kształtują się **wszystkie narządy wewnętrzne płodu, które mogą zostać trwale i nieodwracalnie uszkodzone**.

Narkotyki w ciąży i podczas karmienia piersią to ogromne niebezpieczeństwo!

Decydując się na dziecko, najlepiej **nie zażywać żadnych substancji psychoaktywnych** – alkoholu, nikotyny czy narkotyków. Badań na temat wpływu narkotyków na rozwój płodu jest bardzo niewiele, ale te dotychczas dostępne nie pozostawiają złudzeń – **środki odurzające mogą prowadzić do nieodwracalnych uszkodzeń płodu**, a matki uzależnione od narkotyków zwykle mają więcej komplikacji w czasie ciąży i porodu.

Naczelną Położną

Opracowano na podstawie:

- <https://dopalaczeinfo.pl/strony/co-to-sa-dopalacze#nowe-narkotyki>
- <https://www.mlekiemmamy.org/skutki-stosowania-uzywek-przez-kobiety-w-ciazy/>
- Bręborowicz G., Ginekologia i położnictwo, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005.
- Ciąża – 9 szczęśliwych miesięcy, Wydawnictwo Hachette, Warszawa 2010.
- Murkoff H., Eisenberg A., Hathaway S., W oczekiwaniu na dziecko, REBIS, Poznań 2004.
- Pach J., Zarys toksykologii klinicznej, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2009.
- Piotrowski J., Podstawy toksykologii, Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, Warszawa 2008.
- Wanat W., Narkotyki i narkomania, Iskry, Warszawa 2006.